

ΞΕΝΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΖΑΝ ΛΟΡΡΑΙΝ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΑΤΣΙΓΓΑΝΟΥ

ΟΤΑΝ μπήκε ο 'Απρίλης, έγινε γνωστό σ' όλη την περιφέρεια, από στόμα σε στόμα, ότι ένας παράξενος μουσικός, ένας μυστηριώδης και άορατος τραγουδιστής, ήρθε και θρονιάστηκε στο δάσος τών 'Αρδενών. Κανείς δεν μπόρεσε να τον δει από κοντά. "Όλοι, όμως, ένοιωσαν την παρουσία του: τὰ δέντρα άρχισαν να πρασινίζουν, τὰ λουλούδια άνθίζανε σκορπίζοντας γύρω τους μεθυστικά άρώματα και ή καρδιά χτυπούσε πιό δυνατά στα νεανικά στήθη. "Ολόκληρη ή περιοχή φαινόταν σαν να είχε μεταμορφωθεί, σαν να είχε αναγεννηθεί σε μιὰ καινούργια ζωή. Οί γλυκύτατοι ήχοι τής άόρατης κιθάρας του τραγουδιού έκαναν την άτμόσφαιρα να δονήται, τὰ κόκκινα χείλη να φρίσσουν, διψασμένα για φίλια, τὰ ζωα και τὰ πουλιά να κυνηγιούνται στο δάσος... Τη νύχτα, προπαντός, τὸ τραγούδι αυτό δεν άφηνε κανένα να κοιμηθεί... "Η κοπέλλες άγρυπνούσαν στα παράθυρα βαρειαστενάζοντας, τὰ παλληκάρια τριγυρνούσαν έδω κι' έκει με μάτια λαμπερά —και σ' αυτά ακόμα τὰ μοναστήρια οί καλόγεροι θυμόντουσαν, στο κελλί τους, τή νεανική ζωή τους και προσευχόντουσαν με περισσότερη θέρμη για να μη "ύψουν, για να μη νοσταλγήσουν τὰ περασμένα... "Ακράτητη έρωτοπάθεια τους είχε κυριεύσει όλους... "Ο άόρατος τραγουδιστής είχε μαζέψει μικρούς και μεγάλους, τους έκανε να παρατήσουν τήν εργασία τους και να συλλογίζονται μονάχα τόν έρωτα...

Τήν εποχή εκείνη, άρχων τής περιφέρειας ήταν ο δούξ τής Λωρραίνης. "Όταν, λοιπόν, είδε τήν κατάσταση αυτή άποφάσισε ν' άπαλλάξει τόν τόπο του από τόν καταραμένο τραγουδιστή, για να ξανάβρουν οί υπήκοοί του τήν ήρεμία τους. Παρ' όλες όμως τς προσπάθειές τους, οί στρατιώτες του δουκός δεν μπορούσαν ν' άνακαλύψουν τόν κιθαρωδό. "Ακουγαν τὸ τραγούδι του, μα δεν τόν έβλεπαν —χωρίς να λογαριάσουμε ότι και πολλοί απ' αυτούς μαγεύονταν τόσο από τήν γλυκιά μελωδία ώστε λησμονούσανε τὸ καθήκον τους κι' έτρεχαν στο δάσος μεθυσμένοι από έρωτική διάθεση... Τὸ μόνο πὸ μπόρεσε να μάθει ο δούξ για τόν τραγουδιστή ήταν πὸς ο περιπλανώμενος αυτός άτσιγγανός είχε τή δύναμη να παίρνη τὸ θρόισμα τών φύλλων, τὰ τιτίβιαματά τών πουλιών, τήν πνοή του άνέμου και να τὰ μεταβάλλη σε μουσικά τραγούδια πὸ μιλούσανε στήν ψυχή του ανθρώπου...

Τέλος, ο δούξ άποφάσισε να ψάξει κι' ο ίδιος να βρη τόν μυστηριώδη αυτόν άτσιγγανο. Μιά νύχτα, λοιπόν, πήρε μαζί του τόν έπίσκοπο του Νανού και δώδεκα ιερείς, για να μπορούν να έξορκίσουν τήν μαγική επίδραση του τραγουδιστή, και ξεκίνησε για τὸ δάσος. Είκοσι πιστοί κι' άφωσιωμένοι σωματοφύλακες τόν άκολουθοῦσαν, έτοιμοι να ύπακούσουν σ' ένα νεῦμα του...

"Όλη τή νύχτα τριγυρνούσανε στο δάσος, πὸς αντιλαλοῦσε ολόκληρο από τήν μουσική του άόρατου κιθαρωδού. Συνάντησαν πολλά ζευγάρια πὸς έδιναν όρκους αιώνας άγάπης, κάτω από τ' άστρα. Δεν τὰ πείραξαν, όμως. "Εκείνοι ζητούσανε μονάχα τόν τραγουδιστή.

Τέλος, τόν ανακάλυψαν!...

Τόν βρήκανε ξαπλωμένο κάτω από ένα δέντρο, να τραγουδά άμέριμνος, έχοντας τὰ χέρια του για προσκεφάλι. "Ήταν ένα ωραίο μελαψὸ παλληκάρι δεκάξη χρονών, με σῶμα αδύνατο αλλά καλοδεμένο. Τὰ μαλλιά του σκέπαζαν τὸς ώμους του. Τὰ χείλη του μαρτυροῦσαν τήν φιληδονία του. Και τὰ μάτια του ήσαν άβυσσοί πὸς δεν μπο-

ρούσε κανείς να τις έξερευνήση...

"Όταν είδε μπροστά του τόν δουκα τής Λωρραίνης και τήν άκολουθία του, δεν έδειξε τόν παραμικρὸ φόβο. Γέλασε μονάχα —και τὸ γέλιο του άντήχησε σαν συμφωνία στο δάσος... "Ο δούξ, χωρίς να συγκινηθεί διόλου από τή νεανική καλλονή και άφέλεια του άτσιγγανου, διάταξε τὸς σωματοφύλακές του να τόν πιάσουν και να τόν δέσουν με αλυσίδες. "Αναγκάστηκε, όμως, να επαναλάβη τρεῖς φορές τήν διαταγή του επειδή οί στρατιώτες του, ύπνωτισμένοι από τήν παράξενη λάμψη τών ματιών του τραγουδιστή, δεν τολμούσανε ν' άπλώσουν χέρι άπάνω του...

Δυὸ ολόκληρους μῆνες έμεινε ο τραγουδιστής κλεισμένος σ' ένα δωμάτιο, στο άνάκτορο του δουκός τής Λωρραίνης. Στο διάστημα αυτό δεν άνοιξε ούτε μιὰ φορά τὸ στόμα του. Καθότανε ὠρες ολόκληρες άκίνητος μπρὸς στο παράθυρο, χωρίς να δίνη προσοχή στις παρακλήσεις τών δεσμοφυλάκων να τὸς τραγουδήση ένα από τὰ ωραία τραγούδια πὸς έλεγε όταν ήταν έλεύθερος. "Η κιθάρα του "ταν πεταμένη σε μιὰ άκρη, σαν κάτι άχρηστο και περιττό.

"Η αλήθεια εῖνε ότι ο δούξ, τώρα πὸς είχε αἰχμάλωτο τόν επικίνδυνο άτσιγγανο, τόν συμπάθησε έξαιρετικά και φρόντιζε να μη του λείψη τίποτα. Του προσέφερε μεταξωτά ρούχα, τόν καλούσε τακτικά στο τραπέζι του, τόν παρουσίαζε στους καλεσμένους του ως έναν από τὸς μεγαλύτερους τραγουδιστὰς του κόσμου... Μα ο κιθαρωδός φαινότανε σαν να περιφροῦσε τς τιμές αυτές, σαν να θεωροῦσε τόν δουκα άνάξιο ν' άκούση τὸ θεῖο τραγούδι του. Βαθειὰ μελαγχολία τόν είχε κυριεύσει μέσα στο κρύο και άφιλόξενο παλάτι. "Ήταν φανερό ότι νοσταλγοῦσε τήν έλεύθερη ζωή πὸς έκανε στο δάσος, μακριὰ από τὸς ανθρώπους, συντροφιά με τὰ ζωα και τὰ πουλιά...

Μιά μέρα, ο δούξ έχασε τήν ύπομονή του και διάταξε να πετάξουν τόν άτσιγγανο σ' ένα υπόγειο, για να τόν εκδικηθεί για τήν περήφανη κι' άκατάδεκτη σιωπή του. "Ο τραγουδιστής δεν παραπονέθηκε, δεν διαμαρτυρήθηκε... Ζήτησε μονάχα να τόν άφήσουν να πάρη μαζί του τήν κιθάρα του.

Πέρασε έτσι ακόμα ένας μῆνας.

Τέλος, μιὰ νύχτα του Αύγουστου, μιὰ θεελλώδη νύχτα βαρεια από τὰ μαῦρα σύννεφα, ενώ άστραφτε και βροντοῦσε, ο άτσιγγανός, με τὰ νεῦρα έρεθισμένα, πήρε τήν κιθάρα του, πὸς είχε τὸς μῆνες να τήν πιάση στα χέρια του, και άρχισε να τραγουδά... Και τὸ τραγούδι του, πὸς έμοιαζε με γέλιο και με κλάμα, έναρμονίστηκε με τήν άγρια συμφωνία τών στοιχείων τής φύσεως και άπλώθηκε πάνω από τήν πλάσι πὸς λιγοθυμοῦσε σαν βαθὺς άναστεναγμὸς πόθου και άγωνίας.

"Η ὠρες περνούσανε και ο άτσιγγανός δεν έλεγε να σταματήσει...

Τὸ τραγούδι του ξύπνησε από τόν ύπνο χιλιάδες ανθρώπων, στα περίχωρα. Και όταν άκουσαν και πάλι τήν θεία μελωδία, ύστερ' από τόσο καιρὸ σιωπῆς, κατάλαθαν ότι ο τραγουδιστής ήταν φυλακισμένος κι' έτρεξαν να τόν άπελευθερώσουν. "Ωδηγημένοι από τὸς ήχους τής μουσικής, έφτασαν έξω από τὸ άνάκτορο του δουκός και άρχισαν να φωνάζουν:

— "Αφήστε έλεύθερο τόν τραγουδιστή! "Από τήν ήμέρα πὸς τόν φυλακίσατε, από τήν ήμέρα πὸς σταμάτησε τὸ τρα-

γούδι του, ή ζωή μ'ας φαίνεται κρύα και άχαρη. Αυτός ήταν ή μοναδική μας χαρά... Αφήστε τον ελεύθερο!...
 Ο δούξ θύμωσε με την άξιοσι αυτή του συγκεντρωμένου πλήθους.

— Αυτό που κάνετε τώρα, φώναξε από τον έξωστη του παλατιού του, είναι άνταρσία. Διαλυθήτε άμέσως, γιατί θα διατάξω τους στρατιώτες μου να σ'ας έπιτεθούν!

— Δέν φεύγουμε, άν δέν μ'ας δώσετε τόν τραγουδιστή!
 Ο δούξ έγινε έξω φρενών. Τολμούσανε, λοιπόν, τώρα οι ύπήκοοί του να τόν άψηφούν έξ αιτίας ενός άλήτη, ενός άτσιγγανου;... Η προσβολή που του έκαναν δέν μπορούσε να μείνη άτιμώρητη! Θα τούς έδινε τó μάθημα που τούς χρειαζότανε!...

Και διάταξε τούς στρατιώτες του να έπιτεθούν με τ'ά όπλα τους κατά του πλήθους...

...Ύστερ' από λίγο, ή μεγάλη πλατεία τών άνακτόρων είχε μεταβληθή σε πεδίο σφαγής. Οι στρατιώτες έσφαζαν άλύπητα όποιον έβλεπαν μπροστά τους. Τ'ά πτώματα είχαν γεμίσει τόν τόπο και μιά λίμνη αίματος άπλωνόταν παντού. Και πάνω από τ'ά βογγητά, τις κατάρες και τ'ά σπαραχτικά ξεφωνητά τών θυμάτων άκουγότανε, πάντα γαλήνιο και άτάραχο, τó τραγοῦδι, τó θείο τραγοῦδι του άτσιγγανου...

Όταν δέν έμεινε οὔτ' ένας ζωντανός, ό δούξ έδωσε διαταγή στους στρατιώτες του να πάνε ν' άποκεφαλίσουν και τόν τραγουδιστή, στο κελλί του... Μά ό άτσιγγανος είχε γίνει άφαντος. Χάθηκε, χωρίς να ξέρη κανείς πώς...

 Τήν έπομένη, ό έπίσκοπος του Νανσύ τριγυρνούσε άνάμεσα στα πτώματα, συνοδευόμενος από μερικούς καλόγερους. "Ηθελαν να καταγράψουν τούς νεκρούς, πριν τούς θάψουν.

Ξαφνικά, ό έπίσκοπος είδε τόν άτσιγγανό να κάθεται πάνω σ' ένα ζευγάρι, άγκαλιασμένο και στον θάνατο, και να γελά δυνατά ενώ κεθρεφτιζότανε φιλάρεσκα σε μιά λίμνη αίματος!...

Και τότε, τότε μονάχα ό έπίσκοπος κατάλαβε ότι ό μυστηριώδης εκείνος άτσιγγανός ήταν ό "Ερως, ό "Ερως που τραγουδά στα δάση για να παρηγορή τούς φτωχούς και τούς δυστυχισμένους, που σωπαίνει όταν τόν κλείνουν στα παλάτια, που καθρεφτίζεται μέσα στον θάνατο, που δέν αγαπά παρά μονάχα τόν έαυτό του, άδιαφορώντας για τ'ά έύματα που δημιουργεί τó τραγοῦδι του — ό "Ερως ό ελεύθερος και άγριος, ό "Ερως ό αιώνιος, ό "Ερως ό τύραννος και λυτρωτής!...

JEAN LORRAIN

ΙΣΤΟΡΙΟΥΛΕΣ

Η ΠΟΝΗΡΙΑ ΤΟΥ ΝΟΡΜΑΝΔΟΥ

Κάποτε δύο Γασκῶνοι ξεκίνησαν από τó χωριό τους να πάνε σε μιά μακρινή έκκλησία. Στο δρόμο που πηγαίναν άντάμωσαν κάποιον Νορμανδό, που ταξίδευε για τó ίδιο μέσο κι' έβαλαν σ' ένα σακκοῦλι κ' οι τρεις μαζί τ'ά τρόφιμά τους. Αλλά ύστερα από δυό μέρες δέν τούς είχε άπομείνει άλλο τίποτα σ' άδειανό σακκοῦλι παρά λίγο λεῦρι και βούτυρο, με τó όποιο έφτιασαν ένα γλύκισμα.

— Πρέπει καθένας μας να πάρη τó μερίδιό του, είπε χαμηλόφωνα ό ένας Γασκῶνος. Αλλά έπειδή άν τó κόψουμε σε τρία, δέν θα πάρουμε τίποτα, έχω τή γνώμη πώς πρέπει να τó φάη ένας από μ'ας άκέραιο. "Ας ξαπλωθούμε άπόψε κ' οι τρεις μας, ως κοιμηθούμε κι' όποιος δῆ τó καλύτερο όνειρο στον ύπνο του θα πάρη τó μικρό αυτό γλύκισμα.

Αυτή τήν πρότασι τήν δεχτήκαν κ' οι άλλοι δυό σύντροφοί του και ξαπλωσαν να κοιμηθούν. Οι δυό Γασκῶνοι ήσαν τόσο πολύ κουρασμένοι, που άμέσως άποκοιμήθηκαν. Τότε ό Νορμανδός σηκώθηκε άνάλαφρα, έφαγε τó γλύκισμα και ξανάπεσε να κοιμηθῆ.

Όστόσο ό ένας Γασκῶνος ξύπνησε και φώναξε τούς δυό συντρόφους του.

— Φίλοι μου, τούς λέει, άκούστε τ' όνειρό μου: Είδα πώς με πήγανε δυό διαβόλοι στην Κόλασι και με κρέμασαν πάνω από μιά άβυσσο, όπου βασανίζόντουσαν οι κολασμένοι...
 — Κι' εγώ, τόν διέκοψε ό άλλος, όνειρεύτηκα πώς οι άρχάγγελοι Μιχαήλ και Γαβριήλ με σηκωσαν στα φτερά τους, άνοιξαν τόν Παράδεισο και μ' έφεραν στο θρόνο του Θεού.

Ο Νορμανδός εκείνη τή στιγμή έκανε πώς κοιμότανε βαθεία κ' οι Γασκῶνοι πήγαν να τόν έυπνήσουν.
 — Σήκω κι' έσύ, και πές μας τ' όνειρό σου, του είπαν.
 — Τ' όνειρό μου! Είπε αλήθεια πολύ νόστιμο, είπε εκείνος, κι' άμα σ'ας τó πῶ θα γελάσετε με τήν καρδιά σας. Είδα πώς ό ένας σας πήγε στον Παράδεισο, ό άλλος στην Κόλασι και νόμισα πώς είχατε φύγει για πάντα. Σηκώθηκα λοιπόν κι' έφαγα τó γλύκισμα.

ΣΤΑ ΦΤΕΡΑ ΤΟΥ ΠΗΓΑΣΟΥ ΟΙ ΩΡΑΙΟΤΕΡΟΙ ΣΤΙΧΟΙ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ ΜΑΣ

ΜΟΥ ΕΙΠΕΣ...

Σκόρπια τ'ά φυλλα κύλισαν και πέσανε μπροστα μου
 ρύλλα από ρόδο κόκκινο μά δίχως μυρωδιά
 εφύλλισαν και πέσανε άπάνω στην ποδιά μου
 και θύμισες μούρθαν στο νοῦ, και πόνος στην καρδιά.

Δυμάσαι που έστάθηκες γονατιστός σιμά μου;
 Μικρός έσύ, μικρή εγώ, κ' οι δυό μικρά παιδιά)
 και τó λουλουδι έπλεξες μαζί με τ'ά μαλλιά μου,
 άφου τρελλά τó φίλησες. Γι' άξέχαστη θραδυά!

Μου είπες πώς θα μ' αγαπάς, βδομάδες, μήνες, χρόνια,
 αιώνες, δίχως τελειωμό θα μ' έχης σαν τó φῶς σου
 και μέσ' στην δόξα τήν τρελλή, και μέσ' στην καταφρόνια
 θ'ά ειμαι μόνη σου χαρά, και τής ζωής σκοπός σου.

Τώρα τó ρόδο έσθυσε, είνε νεκρό πειά χάμου
 τó μόνο που μ' άπόμεινε σαν πηγες σ' άλλη χώρα.
 Γι'ά λόγια πούπες άντηχούν πάντα μέσα σ' αυτιά μου
 κι' όμως έσύ μου έφυγες. Ποῦσαι, καλέ μου, τώρα;
 Ε. Ε.

Π Ο Ι Ο Σ ;

Σβύνει τó δειλι ή νύχτα τώρα
 τ'ά μαῦρα άπλώνει της φτερά
 σκορπώντας κρέπια γκριζερά
 μέσ' τή θλιμμένη τούτην ώρα.

Σβύνει κ' ή κάθε μου έλπίδο
 για μιά άγάπη μου φτωχή
 στη λυπημένη μου ψυχή
 σκότος βαθύ, καμμιά άχτίδα,

Και τρεμοσβύνουνε τ' αστέρια
 εκεί στον οῦρανό ψηλά
 άργοπεθαίνουν σιωπηλά
 παληάς άγάπης νεκροκέρια

Θ'ά φτάση όμως ήλιου χαδι
 να ξαναφέρη φῶς, χαρά.
 Μ' άπ' τήν ψυχή μου, συμφορά,
 "Αχ! ποιός θα διώξη τó σκοτάδι;

ΥΣΤΕΡΝΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

Είχαμε πάρει άμίλητοι τó δρόμο προς τ'ά έλάτια,
 Βαδίζαμε χειροπιαστά μέσ' στα πλεχτά κλαδιά
 άλλου πλατεία ξανοιχτωσιά κι' άλλου ήσαν μονοπάτια.
 Και μέσα μας — τó νοιώθαμε — πώς έκλαιγε ή καρδιά

Πόση ζωή τριγύρω μας!... Και μεις άρρωστημένο
 σταθήκαμε. Η κούρασι του δρόμου του ύστερνου
 μ'ας έκοβε τ'ά γόνατα. Μά πέρα σ'ά χαμένη
 σε καταχνιά, ξεπρόβαλε ή ράχι του θουνοῦ...

Πήραμε πάλι άμίλητοι τó δρόμο προς τ'ά έλάτια.
 Τ' Απριλοφέγγαρο έστρωνε τ' άσημι του στη γῆ.
 Βαδίζαμε και βλέπαμε του όρίζοντα τ'ά πλατεία
 κι' άφουγκραζόμασταν μακρὰ του δάσου τή θουή.
 Κομοτινή

ΓΕΩΡ. Α. ΑΘΑΝΑΣΙΔΗΣ

ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ

Η μοίρα ό,τι σοῦγραψε να τó ξεγράψη μη ζητάς...
 Τους πόνους της θα τούς γευτῆς σαν έρθη τους ή ώρα,
 Τήν ευτυχία σου μάταια πάντα θ' άναζητάς
 Κι' όλη ή ζωή σου θα διαβῆ μέσα σε μι' άγρια μόρα!

Γ'ά χείλη κι' άν γελάσουνε κι' άν λαχταρήσῃ ή καρδιά
 Σε μιά στιγμή αναγάλλιασης, μέσα στοῦ όνειρου τ' άστρ.
 Ο μαῦρος θ'άνε πρόλογος μιάς σου σελίδας τραγικιάς
 Που έτοιμάζει σου άπονα ή μοίρα ή ξεγελάστρα!

Γέτοια ή ζωή σου θα περνά κι' αυτή ή ώρα σου ή στερνή
 Θα σ' εύρη μέσα σε σκληρούς πόνους τριγυρισμένο!
 "Ω μη ζητήσης τή χαρά, τ'ά δάκρυα, ή πλήξες κ' οι καῦμο
 Θα σ' έχουν ως τόν τάφο σου συντρόφι άγαπημένο...

Πειραιεύς

ΦΩΤΟΣ ΕΣΠΕΡΑΣ